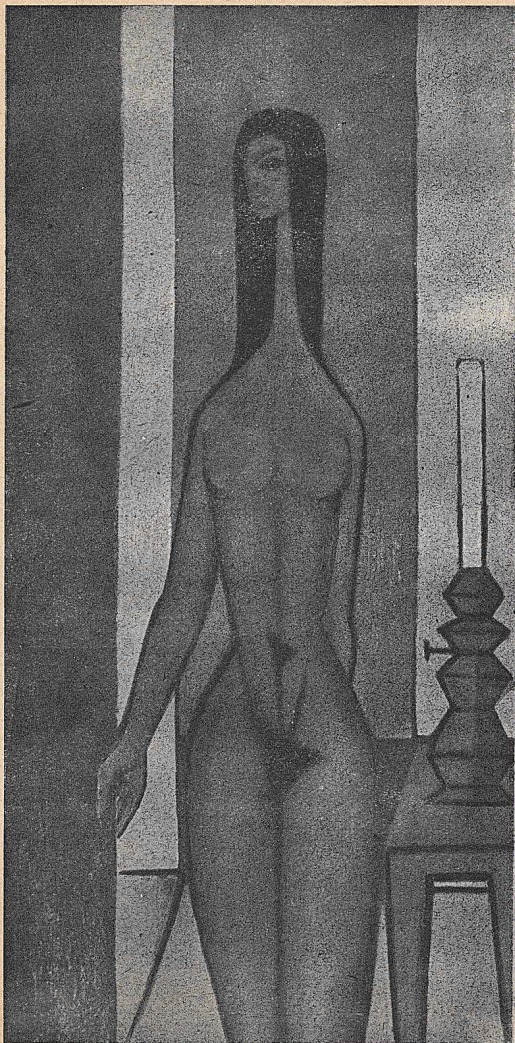

mladi francuski slikari u salonu slobodne umjetnosti

gerard lafaye

žena s lampom

filip supo

westwego

Čudan putnik bez prtljage
Ja nisam nikada napustio Pariz
moje sjećanje me nije napuštalo poput potplata
moje sjećanje me siljeđilo kao mali pas
bio sam rogatiči od onova
koji o ponoći svijetle na nebu
veoma je tručne
rekao sam sebi sasvim tiho i sasvim ozbiljno
veoma sam žedan ja sam zaista veoma žedan
imam samo kešir
ključ polja ključ snova
otac uspomena
ali večeras sam u ovom gradu
iza svakog stabla na avenijama
jedna uspomena vrebta moj prolazak
To si ti moj stari Pariz
tvoji spomenici su kilometarski medjaši moga umora
prepoznajem tvoje oblake
koji zapinju za dimnjake
da mi kažu zbogom ili dobar dan
o fosforescentna noći
volim te kao što se voli slon
svi tvoji krikovi su za mene krikovi nježnosti
ja sam kao Aladin u vrtu
gdje je bila zapaljena magična svjetiljka
ja ništa ne tražim
ja sam ovdje
sjedim na terasi neke kafane
i smijem se svim svojim zubima
misleći na svoja prekrasna putovanja
želio sam ići u New York ili Buenos Aires
upoznati snijeg Moskve
otputovati jedne večeri na palubi nekog parobroda
za Madagaskar ili Sangaj
ploviti uz Mississippi
bio sam u Barbizonu
ponovo sam čitao putovaja kapetana Cooka
ležao sam na elastičnoj mahovini
pisao poeme u šumskoj travi
ubirući riječi koje su visjele sa grana
malena željeznica podsjećala me na Transkanadsku
i večeras se smijem zato jer sam ovdje.

S francuskog preveo Igor MANDIĆ

PHILIPPE SOUPAULT (1897), je pjesnik u najčišćem smislu riječi. Njegovu poeziju, oslobođenu svih natruha, blještavih boja, lažnog sjaja i utjecaja slikarstva, nemoguće je definirati, jer je ona čudna muzika i ključka kao svježji izvor.

Između „Pariške škole“, „Salona mladog slikarstva“ i još nekoliko živih afirmacija savremene francuske likovne umjetnosti, izabrao sam za ovaj osvrt SALON SLOBODNE UMJETNOSTI, ne zbog eventualno superiornije kvalitete njegovih eksponata, već zato što odbacujući svaku usmjerenost, a uzimajući kao kriterij isključivo kvalitetu djela (skoro zanatski shvaćeno), bez obzira kojoj umjetničkoj struji pripadalo, bez obzira na dob autora (iako mlađi prevladavaju), pruža mogućnost konfrontiranja, dakle stvaranja pogleda kroz presjek, što opet izaziva niz uopćenih asocijacija. Ukratko, susrećemo sve umjetničke tendencije koje proviru današnjim francuskim slikarstvom, kao i neumjetničke koje se provlače kao rudimenti prošlih vremena, od apsolutne apstrakcije do fotografskog realizma. Golemi raspon izražajnih metoda načas zbunjuje, čak i revolirira, osjetila se opiru brojci promjeni sasvim suprotnih vizuelnih utisaka na prelazu iz jedne prostorije u drugu. Ipak, koliko god se naše senzacije bunile na usporedni dodir sa lijepim i ružnim, instinktivni proces kristaliziranja, u koji se, nesvjesno, upliću sve naše akvizicije, t. j. kroz leću individualnog temperamenta estetska fizionomija epohe, donosi i gotovo racionalno objašnjenje lijepog. Da se razumijemo: nemam namjeru da dikektorima i kustosima muzeja savjetujem unoženje ovakvih komparativnih elemenata, ali kad se radi o umjetnosti našeg vremena, umjetnosti u stadiju formiranja, životu, bliskosti, gdje je hladni estetizam, koliko bio lijep, nemomul i gdje se uz čisto estetske upliću idejne i brojne druge komponente, izložba gdje se gledaocu prepunata selekcioniranje, znači skoro stvaralački doživljaj. Doživljaj otkrivanja pravih vrijednosti. Bez ambicija da donosim konačne sudove, sigurno je da se ne nalaze ni na jednom ni na drugom polu. Da je realizam već prečuzan u to nitko obdaren minimalnom dozom umjetničkog senzibiliteta, ne sumnja. Radi se i o nesporazumu kad se pod modernim slikarstvom podrazumijeva čista apstrakcija. Doživjevi svoj apogej između dvajet dana u „Francuskoj konstaintno, vidljivo opada u salonu u kojem prihram, od oko šestostotina izložaka francuskih slikara svih generacija i škola, dnasetak čisto apstraktnih. A izraz „čisto apstraktni“ upotrebljavam zato što sam uvjeren da svi smjertovi koji su vodili prema apstrakciji nisu prošli bez traga, da su na svom putu, usprkos čestog pretjerivanja, otkrili neke izražajne metode i neka područja realnosti (i nadrealnosti) koja će savremenom slikarstvu izvanredno poslužiti za stvaranje sinteze realnog i apstraktnog (koje onda više nije čisto apstraktno), a to je i jedini način za cjelovito shvaćanje današnje slike svijeta.

Oživljujući načas zabacene estetske principe najzreliji umjetnici mladog francuskog slikarstva otvaraju jedan pogled u kojem oblici, boje i plohe imaju svoj vidljiv oslonac u prostoru, u konvencionalnim formama materije realnog svijeta. A taj se svijet može uvijek podmladiti samo ako se nadju, otkriju novi aspekti sa kojih će ga se promatrati, doživljavati i shvaćati. Aspekti su bezbrojni, oni se sami formiraju i okreću prema čovjeku u svakoj episi njegove povijesti. Treba

terijalnija zraka, a glava naslojena na ruku u pozi „mislioca“, zahvaćena općim ekvilibriranjem, formalno odgovara obloj vazi na stolu.

U „Zimi“ Marie-Claude Barthelemy stva je zimska svjetlost rastavljena na kubnu simplifikaciju širokih ploha sjetnih nijansa. To je zrak golih polja ledom izravnanih, uniformiranih krajina koje obavija jedini realni predmet — suho, samo po sebi stilizirano stablo, izgubljeno u svijetu bez obline.

Alfred Regner je za „Kraj operacije“ („Fin d'operation“) upotrebio originalnu metodu prozirne, geometrijske anatomske slike. Pored vanjskih kontura bijelih ogrtača nagnutih nad stolom, doživljavamo stilizirano i njihovou unutrašnju strukturu. Splet tkiva i niti u ružičastim tonovima, aludirajući na splet žila, živaca, izjednačuje operatore i operiranog prizvuikom fine, pomalo gorke ironičnosti. — Toliko o grubi slikara koji su otišli najdalje u transformiranju i analitičnosti predmeta. Pokušaj da ih se smjesti u bilo koji od poznatih pravaca ili škola bio bi koliko akademizant toliko i jalov. Jac Adam-rayonista? Da, ali tu je i realna osnovna forma. Lhotellier — analitički kubista? Da, ali tu je i kolorizam... i t. d. Jedna nova, punija forma sintetizma? Ostavimo na tome. Izraz je najrastegljiviji.

Interes za apstrakciju, ograničen uglavnom na fenomen sličnosti, lagano geometriziranje, sklonoost grafizmu, naglašavanje kvadratnih učinaka svjetlosti, preovladavanje sklonosti za konture nad detaljiziranjem — osnovne su značajke široke (i nimalo uniformne) struje u današnjem francuskom i italijanskom slikarstvu (Oeri, Rin). Ovdje stavljam najprije GERARDA LAFAYE-a. Možda zato, što se po dalekoj stvaralačkoj asocijaciji na Modiglianija izdvaja u posebnu kvalitetu. Njegova „Žena s lampom“ osvaja punom senzibilnom jednostavnošću. Zar ne vidite u njeznom izduženom tijelu lagani odraz estetike prokletog montparnašanina? Da, manje rafinirano. Više u čvrstini, plastičnim impulsima. Ostro, geometrijsko naglašavanje karakterističnih oblika, oživljeno sa četiri svjetlosno-polihromne harmonije (četiri stupa boje u pozadini) spaja bit oblika sa bitom boje u vizuelnu sintezu osnovnih kvaliteta. Pierre Campain osunčao je „Gradić Španije“

(nastavak na 15 stranli)

jac adam

upadne zrake

